

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

[Forrásközlemények II.](#)

[--- A Barnum cirkusz Békéscsabán 1901-ben >>>](#)

A Barnum cirkusz Békéscsabán 1901-ben^[1]

A Cirkuszi Akrobatika korábbi számaiban^[2] már szerepeltek a Barnum és Bailey cirkusz 1901-es magyarországi turnéjáról szóló e-híradások.

Jelen közlés a turné békéscsabai eseményeit mutatja be a helyi sajtó tükrén keresztül. A riportok és sajtóanyagok szövegét változtatás és rövidítés nélkül, teljes terjedelemben közöljük. Kivételt képez ez alól az egész oldalas hirdetés, amely a turné minden állomásán egységesített formában jelent meg, és a cirkusz saját nyomdájában készült, s melyet aktualizálva nem csak a helyi újságokban jelentettek meg, hanem – ahogy erről Mr. Watkins, a cirkusz sajtómunkatársa és reklámembere a teljes európai turnéről szóló könyvében beszámol^[3] –, szórólapként is terjesztették és hordták szét a reklámcsapat munkatársai.

Ahogy a korábbi pesti és szabadkai hírlapi közlések, úgy jelen híradások is szubjektív és színes képet adnak a korabeli *Békés-Csaba* életét felpesztítő izgalmas spektakulúmról és annak fogadtatásáról.

BÉKÉSMEGYEI KÖZLÖNY – *Politikai Lap*

B.-Csaba 1901. XXVIII. évfolyam

BK XXVIII 10. szám 1901 február 3.

— Barnum Csabán.

A világhírű cirkusz csakugyan eljön Csabára, a napokban itt járt a vállalat üzletvezetője, Palm Eduárd, kinek a főszoigabíroság megadta az engedélyt, hogy a cirkusz május hónapban — 8-ikán vagy 10-ikén — egy napig Csabán időzzék s délután és este mindössze két előadást tartson. A helyet is kiszemelték : a mén teleppel szemben elterülő nagyszíken fog a hatalmas lovarda és állatsereglet táborozni, 15 ezer négyszögméternyi területen. Az amerikai „Barnum & Bailey” tudvalevőleg a világ leghatalmasabb cirkusza, mely márciusban jön Bécsből Budapestre, ott harminc előadást tart, onnan lemegy Dunántúlra, Szegeden és Aradon át jön Csabára s innen Nagyvárad-felé megy tovább. Hetven hatalmas kocsiból álló nyolc különvonatja van magának a vállalatnak s a vasúti állomástól külön lerakott síneken fogják a vonatokat a helyszínére vinni. A cirkusz óriási méreteiről fogalmat nyújthat, hogy a többek közt 400 ló és 40 elefántja van s van hatvan tagból álló külön rendőrsége is. Barnumék a csabai két előadásra nemcsak Békés, hanem a szomszédos Arad, Csanád, Csongrád, Szolnok és Bihar vármegyék közönségét össze akarják gyűjteni s már létre is jött az egyezés az államvasutak igazgatóságával és a vicinálisokkal, hogy öt irányból külön vonatok fognak jönni délután Csabára, melyek éjjel az előadás után indulnak vissza. **Megelőzőleg Barnum hat fogattal reklámkörutat tesz e megyék nagyobb községeiben.**

BK XXVIII 26. szám 1901 március 31.

Amerika Budapesten.

— Fővárosi levél. -

Budapest, márc. 29.

Nem esik zavaratlan csatangolás a főváros utcáin. Itt is csoport, ott is csoport, mely elállja az utat, bámulván és tanulmányozván a Barnum és Bailey fal-ragaszait, melyekkel „Amerika büszkeségét” a cirkuszt hirdet.

Ezek a reklám-ponyvák szokatlan ízt adnak az utcáknak. Valami amerikai hangulat van a levegőben s az angol nyelvű plakátok előtt ácsorgó tömeget egy futó pillanatra csikágói közönségnek képzelet az ember. Hiába, de minden új, minden szokatlan, minden jó és rossz a Nyugatról jön. Nem csak a civilizáció vívmányai, nemcsak a tudomány legújabb eszméi, a művészet legújabb irányai, a divat legújabb szössze-netei, de az életiskola tanmódszereinek a legújabb paragrafusai, az élni tudás legfrissebb mesterfogásai is.

Mintha a szellemi élet áramlata párhuzamosan követné a föld forgását, mely nyugatról keletnek tart. A tudományra és művészetre a közvetlen nyugat tanít meg minket, de a gyakorlati életre Amerika, melyet a faji kiválás tett nagygyá az élettudomány terén. Odament Európának minden tetterős, vállalkozó embere (a sikkasztáshoz is energikus vállalkozás és kockázat is kell), a kik a gyakorlatiasságot soha nem álmodott rendszerré,

ha tetszik : tudományá fejlesztették. S az ember földi boldogulásának szempontjából talán nem is áll hátrább ez a tudomány a teológusokénál.

Most ennek a tudománynak egy rövidke fejezetét nálunk is előadja Barnum, a kinek a neve eddig csak homályos fogalmat jelentett nálunk, de most itt lesz ő maga is. Igaz, hogy nem az öreg, a humbugnak megalkotója, a ki már régen meghalt, hanem a fia. És megnyitja rengeteg cirkuszát a föltámadás ünnepén és ez aktust amerikai módon készíti elő, megtanítván minket, szájtátó európaiakat, hogy mint kell a sikert kierőszakolni.

Rengeteg, soha nem látott méretű plakátjai lefoglalnak minden helyet s a szemét szűrik annak, a ki rájuk tekint. Elmenni mellettük pedig nem lehet, éppen nagyságuk miatt. Vannak nagy plakátok és vannak kis plakátok minden elképzelhető helyen: a járatlan Dembinszky-utcában épp úgy, mint a legüribb utcában, az üres telkek kerítésén épp úgy, mint a templomok falán. A vállalat hirdető osztályának főnöke nagy adminisztratív tehetség, a ki nem elégszik meg azzal, hogy a kisebb hirdetményeket a Városliget platánjaira ragassza és a napsugárra akasztja. Plakátjai befurakodnak még az üzletekbe is, a kirakatok üvege alá is, s az amerikai reklám, ez a diadalmas szellem, és a hatalmas perisprit beszívárog mindenüvé, géne nélkül, a siker minden áron való biztosításának erős akaratával.

S mi csodálkozva kérdezzük, hogy hát így is lehet? Bizony lehet, mert ennek ez a módja, mi több, a sikernek ez a filozófiája.

A jó közönség már egy hónappal az esemény előtt hallja a reklám trombitáját s mire megnyílik a nagy látványosság, alaposan meg lesz gyúrva. Még a bölcs is ingadoznék (ha ugyan van Budapesten bölcs), elmenjen, ne menjen, mint a virágszirmot tépő szerelmes s a vége az, hogy megnézi a cirkuszt, legalább egyszer. Mert végre is legyőzi a hipnózis, a mi a plakátról árad felé, hogy „Amerika büszkeségét” meg kell néznie.

Óriási összegbe kerül ez a reklám, de Barnum tudja, hogy mit csinál. A közönség kíváncsiságát addig fokozza a paroxizmusig, míg ez a kíváncsiság végre is pénzzé változik át, mint a hó változik át delejjé. A dologban az a fő, hogy oly pénzzé változik át, mely az ő zsebébe folyik.

Barnum elmegy majd tőlünk más hazába, de azt hisszük, a tanítása maradandó lesz s hatásának nyomai meg fognak látszani ezentúl való hirdetési rendszerünkön.

BK XXVIII 30. szám 1901 április 14.

Üzleti szellem.

B.-Csaba, április 13.

A fővárost most teljesen Barnum óriási reklámzaja tölti be s nemsokára a vidéket fogja elárasztani nagy-arányú plakátjaival. Eljön hozzánk Csabára is, a nagyobb tereken már ott éktelenkednek a hatalmas deszka falak, melyekre plakátjait ragasztja. Ez az amerikai megmutatta nekünk, miképp kell a világnak tudtára adni azt, a mi birtokunkban van, a mi felett rendelkezünk s a mit jó pénzért hajlandók vagyunk a közönségnek is megmutatni.

Barnum igaz, hogy a reklám királya, de annál inkább jogosult az, hogy tanuljunk tőle üzleti szellemet, mely annyira hiányzik a magyar kereskedő világból.

Az már rég bebizonyított axióma, melyet bizonyítani sem kell, hogy a hol nincs üzleti szellem, leleményesség, ott hiába erőlködik a társadalom, virágzásnak mi sem indulhat. Sőt még a nagy forgatagban sokszor még a legcélszerűbb, leghasznosabb találmány is vállalkozás hiányában elkallódik.

Hány példát hozhatnánk fel, hogy magyar találmány dicsőségét, gyümölcsét külföldi, idegen ember érdemetlenül élvezte. Ime itt van mind-járt a varrógép példája. Mindenki tudja és elismeri, hogy a magyar ember találmánya. Egy szegény szabó mester fundálta ki és készítette el fából a modellét. Ám itthon nem talált olyan vállalkozóra, ki korszak alkotó találmányához a szükséges tőkét adta volna. Kiment Amerikába ott egy gépgyárosnak, bizonyos *Howe*-nak mutatta be. Az el is készítette, ki is állította, de mint a maga találmányát és milliókat keresett rajta. A magyar feltaláló pedig éhen halt.

Ez a példa élénken illusztrálja a mi viszonyainkat, melyek azóta sem mondhatjuk, hogy e téren vajmi sokat változtak volna. Épp úgy nincs üzleti szellem a magyar kereskedőben, iparosban, gyárosban, termelőben ma sem, mint a hogy nem volt ötven év előtt. Még olyankor sem mer áldozni, a mikor a siker kézen fekvő dolog, Miért? Mert hiányzik belőle az üzleti szellem. Kérdés azonban, vajjon lehet-e üzleti szellemet beleplántálni a magyar vállalkozóba? Vajjon nem-e veleszületett tulajdonsága ez az illető népfajnak?

E kérdésünkre a felelet az, hogy nézzük meg a többi külföldi államok polgárait, azok már régen elsajátították az üzleti szellemet az amerikaiktól és sokban már túl is szárnyalták őket.

Nos tehát a mi a külföldnek sikerült, az nekünk lehetetlenség volna? Azt hisszük mindenki egy véleményen van velünk, midőn azt állítjuk, hogy a magyar ember a legjobb anyag a földkerekségen, mert belőle mindent lehet formálni, csak legyen hozzáértő mester, a ki alakítani tudja. A magyar,

ha kell jó katona, jó kereskedő, iparos, földműves, munkás, csak jó vezető kézre van szüksége, amely kioktassa.

Hiszen külföldön már rég elismert a magyar faj e számos jó tulajdonsága és keresik és jól is honorálják a magyar munkásokat. A hol pedig enynyi jó alaptulajdonság van a népben, ott az üzleti szellem meghonosítása lehetetlen feladat volna ? Bátran kimondhatjuk, hogy nem. Csak legyen aki megtanítsa rá.

A mester szerepét néha a természet vállalja magára, de ez a mester csak lassan és a mi kárunkon tanít meg jól és ésszerűen gazdálkodni. De már annál mi sokkal messzebb tartunk, hogy ilyen drága tanítótól vegyünk leckéket.

Egy olcsó módja van az üzleti szellem elsajátításának, ha ellessük azt a külföldtől.

Küldjük ki fiainkat tanulmány-utakra, avagy teljes tanulásra a külföldi világcégekhez. Hadd lássuk meg ott a kohó belsejében, mikép ténykednek azok s vezetik vállalataikat oly nagy sikerrel. S ha ellesték, azt hisszük, hogy hazatérve nem fognak szégyenkezni utánozni ama nagy példákat, melyeket a külföldön maguk előtt láttak.

Van ugyan nekünk egy kapitális bajunk, melyet sokat hoznak fel az üzleti szellem pangása okául. Ez a pénzhiány. És ez részben sajnos tény. Ezideig nagyobb részt idegen tőkével dolgoztak vállalataink. De hiszen külföldön sem állott mindjárt a kezdetben a vállalkozónak rendelkezésére valami irtóztató nagy summa. Kis kezdetből indultak ki a nagy vállalatok.

Szorgalom, munka és vállalkozó szellem, e hármas oszlopok emelték a bámult és irigyelt külföldi iparállamokat arra a magas polcra, a melyen most állanak.

Erős a reményünk, hogy mi is tanulunk a külföldi példán és igyekezzünk szert tenni mindarra, ami hiányzik boldogulásunkhoz. Mert régi és sokszor beigazolt közmondás, hogy mindenki a maga szerencséjének kovácsa.

BK XXVIII 30. szám 1901. április 14. Vasárnapi melléklet

Barnum-láz.

— Rimes móka. —

Kárpátoktól - Adriáig

Barnum neve járja ;

Dagad szittyá-kebelünkben

Lelkesedés írja.

A híres, nagy reklám-királyt

Tárt karral fogadjuk;

Jankee kóklerságaiért

Ingünk is od'adjuk.

Színház, sport, képzőművészet,

Ma sutba mehetnek;

A sok csodabogár mellett

Szóba se' jöhetnek.

Csodabogár ? . . Hohó ! kérem

Lassabban a testtel !

Láthat más is, ki Bantumhoz

Benézni nem restel . . .

Mondják: megýénkból is gyűjtött

Sok szép ritkaságot,

S velük bámulatba ejti

A kerek világot . . .

A gyulai egyetemnek

Ott van embriója !

Enyészettől Barnum papa

Spirituszban óvja.

A csabai kibővített

pályaház csodái

Ott vannak : heringként kezelt

Utasok bordái.

Ott vagy on - igaz kitömve

Az a tőkepénzes :

Ki a barakonyi vasút

Részvényére kényes.

Szeghalom adott Barnumnak

Egy anyányi cápát ;

De már későn . . . leharapta

Vashidjuknak lábát.

Körös-Ladány egy díszpolgárt

Küldött a porondra,

A ki fejét, szerénységből

Hóna alatt hordja.

Vészto kékbélü dinnyét visz

A vilápiacra.

Doboz órjas hagymájával

Állott ki a piacra.

Ott láthatni üveg alatt

Azt a gazda-embert :

Ki Sárreten, a kotúba

ősszel vetett kenderet.

Nem folytatom ! Azt mondanák :

No már nem is kétes,

Barnum úrtól a reklámért

Meg van kenve Két-ess.

De most, mikor szörnyen dühöng

A Barnum extázis,

Beláthatnánk: csodabogár

Van minálunk száz is.

Két-ess.

BK XXVIII 32. szám 1901. április 21.

Csodaszittyák.

— Aktuális csevegés. —

Akárhogy csipkedjük is Barnum és Társa kóklerságait, az üzleti zsenit el nem vitathatjuk tőlük. Jövedelmezővé tenni azokat az abnormitásokat, melyekkel a természet a teremtés koronáját: az embert sújtotta; — kincses bányaként aknázni ki azt a hatalmat, melylyel az emberi kitartás az oktalan állatt felett uralkodik s a melylyel az állati ösztönt szinte művészetté képes idomítani, — valóban zseniális gondolat, s bámulatra méltó üzleti szellem.

Sokszor megtörténik velünk az élet nagy vásárjában, hogy rendkívüli dolgot látunk, de közömbösen haladunk el mellette. Szánakozunk a furaságon, vagy kikacagjuk; de hogy bennük dúsan kamatoz tatható tőkét keressünk, arra már gondolni is restellünk.

Persze! persze! . . . Barnuméknak is való az ilyen üzlet. Már csak inkább az acélos búzát, mint az időtlenségeket visszük a piacra. Így is megélünk hóttig!

Pedig akadtak is, akadnak is honi földünkön szittyá-specialitások, a melyek Barnumék kezében kapitálissá válnának. De így magunk között biz' azok elkallódnak s hirük sokszor még a szomszéd falu határáig sem ér el.

Alkalomszerűnek vélem olvasóinknak egy pár honhazai csodaembert bemutatni, a kikre akár Mr. Bailey is ámulva nézhetne.

Két-ess.

BK XXVIII 35. szám 1901. május 2.

Budapesti levél.

— Hangulat az utcán, korzón. Városliget és a Stefania-ut. Barnum and Bailey. Külföldi színészek. -

A tavaszi enyhe szellő a gyönyörűen kizöldült vadgesztenye ős jávorfák levelei között suhan tova. S mikor még el sem érkezett május, már akkor is májusi hangulat uralkodott mindenfelé.

A kávéházak, éttermek már elfoglalták az aszfaltot. S állanak már a kis rácskerítések, melyen belől az apró márványasztalok, nádszékek s néhány kirakott oleander mutatja — a ligetet. A melyben a bámulni s magát bámultatni óhajtó pesti emberfia közvetlen közelről élvezheti a főváros zsbongását s az utca színes, tarka képét ős a pikkolóját.

A Váci-utca, a Kossuth Lajos-utca, a korzó ragyog a nap sugárözönében. Teljesen előnti a sétáló közönség s a virágos női kalapok, blúzok tengerében bámulhatjuk a színek pompáját, A korzón a rengő Duna locsogó habjait, a mit fodroz a szellő s a melynek tükrében az öreg Gellérthegy tavaszi ruhát öltve nézi maga-magát. S a Duna partján végig futó villamos vonalon — mely a korzón kívül, de vele egy vonalban van építve — siklanak az új karcsú, narancssárga villamos kocsik ős hasítják a Duna vizét a propellerek.

S a ligetet, a városligetet. Budapest tüdejét már mindig zsongó sokaság lepi el. A Stefánia-uton szüntelen robognak, a csak gyalogos, szerény halandót elgázolással fenyegetve, a pompás magánfog tok, gummiradlerok ős számozatlan fiakkerek.

S tele van szinig a tavaszi levegő kacagással, zsvajjal s az elárusítók csalogató hangos szavaival. Megnyílt már a hullámhinta, a töméntelen „ringlispill”, a százféle mutatványos bódé, Variete-színház, Dalos-színház. E kis színházat Zöldi Márton szervezte pár éve, de azóta bizony sülyedt a művészi színvonalról.

Mindenfelé szól a zene s az ezerféle kintorna, rezes banda, citerás kar által előcsalt dallamok összeolvadnak a kacagással, a kiáltó hangok zürzavarával, a kocsirobogással ... Es ez a városligeti hangulat! A mit zöldülten mosolyogva, szellőtől suhogó lombokkal hallgatnak a liget

százados, öreg fái.

S a nép, az istenadta nép, élvezi a szabad délutánt . . . Szédülő fejjel száll le a cicus szive kifent bajuszu huszárjával a forgó hintáról, hogy a krajcáros fonográfön meghallgassa a burok csatadalát, citeraszó mellett igya meg a kávéját és végül kipihenje izgalmaikat a Barokaldi-cirkuszban, mely büszkén nevezi magát „néparénának” !

Cirkusz ! . . . 'Nos tehát igen. Barnum elment. Hogy mindennemű és sokféle, szelid és vad barmaival és egyéb igen ritka „ingóságaiival” bámulatba ejtse a vidéket.

Csabát is meglátogatja nemsokára, hogy aztán minél tömegesebben kapja vissza a „vizit”-et S ezért — talán nem leszek unalmas — ha egyet-mást elmondok a világ állítólag legnagyobb látványosságáról !

Az első az, hogy ugy Pesten, mint vidéken láttunk már sokkal rendezettebb nagy cirkuszokat. Második az, hogy nagyobb hatást ér el Barnum and Bailey a mennyiséggel, a tömeggel, mint a minőséggel. E kijelentéssel nem akarom lerántani a cirkusz „művészi színvonalát”, de jól tudom, hogy a vidéken is ismeretes valamelyesképen az amerikai reklám fogalma.

A cirkusz óriási elipszis alakú. A fókuszok felé vannak az 1 kor. 20 filléres, mellettük a drágább, a közép felé a páholy-helyek. Egyszerre három köröndön s két emelvényen játszanak s a szegény halandó, ki két szemével sem nézhet egyszerre kétfelé! Igaz, hogy némely köröndön egyformák a mutatványok, de míg a légben nyaktörően munkálkodik a lég királynője, addig a porondon John Bull mókázik, kutyák futballoznak és **két emelet magas, rézsútos létrán suhan le a biciklista.**

Tessék ezt egyszerre „élvezni”!

S az ülőhelyek — ezek már igazán amerikaiak. Mert az ember orra ülés közben igen közeli összeköttetésbe jön — a térdével. S mikor két órai ülés után feláll a szegény „elpuhult” európai észlény, hát még két óráig simogatja a lábát és nyújtózkodhatik, míg kiáll a görcs a derekából.

S a ki óhajt fogalmat szerezni az eredeti amerikai otromba viceckről, okvetlen nézze meg a cirkusz-előadás után a Variete-színházat. A mire én többet nem is pocsekolkok !

Nem mondom, hogy ne menjen el valaki Barnumba, csak menjen el mindenki. És lássa, hogy mi az az amerikai élelmesség, mit a magyar nem fog meg tanulni soha !

. . . S most miután Barnum elment, szó eshetne talán, ha nem venné valaki zokon, a magyar művészetről is. . . De — s ennél a kis szócskáról meg kell állni. . . Mert Budapesten, Magyarország szép fővárosában, a haza szívében mostanában a külföldi művészetről lehet írni.

Míg Barnum itt volt, a Magyar Színházban *M e a l y* kisasszony a francia szubrett aratta a sikert. Hétfőn ért véget szintén nagy „művészi eredménynyel” a Deutsches Theater vendégzereplése a Vígszínházban, elsején kezdte el előadásait a Berliner Theater a Magyar Színházban, ráadásul Keglevich intendáns most hívta meg a Bécsben vendégzereplő híres-neves francia táncosnőt: *Clo de Merode*-ot, ki egyidőben hősnője volt a párisi pletykáknak, mikor a II Lipót belga király figyelmét magára vonta. S a szellemes franciák a belgák fejedelmét el is nevezték — csípősen — Cleopoldnak. A kisasszony a párisi Nagy Opera táncosnője volt s a szecessziós frizurájával — füle fésült haj közepén elválasztva — ismertté tette nevét az egész világon. Most vendégzereplésekkel keresi gyémántjait.

A magyar művészetről, a tárlatról jövőre ír

Barangó.

BK XXVIII 36. szám 1901. május 5.

!! egész oldalas hirdetés !!

BK XXVIII 37. szám 1901. május 9.

Barnumék Csabán. Békésmegye fölött is elvonult a Barnum-láz. A keddi nap egészen Barnuméké volt: ezrével tódult a megyei és környékbeli közönség Csabára, hogy lássa a „föld legnagyobb látványosságát”, volt a városban olyan népesség és forgalom, mint talán még soha. Hogy hogyan folyt le a rengeteg cirkusz kirakodása, bevonulása és felállítása, mi mindent mutogattak és produkáltak a hatalmas vászonsátrakban s a délutáni és esti előadáson, az mind bőven ismeretes a közönség előtt, mert hisz Barnum nálunk is elérte célját: egyszer megnézte mindenki. A két előadáson körülbelül 15.000 látogatója volt Barnumnak s elvitt ugyanannyi forintot. Aradon persze többet vettek be az előző napon; itt Csabán, az aradi ipar és népbank fiókintézete utján fizették be az angol-osztrák bankhoz az aradi bevételt: 50-000 koronát. Az ilyen bevételek mellett elenyésző csekélyesség az, amit vámokban és adókban itthagya a cirkusz. A csabai a 61. és 62. magyarországi előadás volt, tessék kiszámítani, mennyi pénzt visz el Barnum, mikor saját bevallásuk szerint átlag minden előadásukra esett 10.000 néző, a mi legkevesebb 10.000 forint bevételt tesz ki. Dehát igen

jó üzletet csinál velük a magyar államvasút, igen jó üzletet csinálnak — a korcsmárosok, meg a kik az élelmi cikkeket szállítják a vállalatnak. Csaba különben emlékezetes lesz Barnumék európai turnéjában egy gyászos eset révén : szívszélhűdésben meghalt itt egy emberük a sátorverő munkások közül. Clark Henriknek hívták, az Egyesült Államok polgára volt s 30 évet élt. Kedden éjjel a cirkusz elvonult Mezőtúrra, de itt hagyták két emberüket, akik tegnap a kórház halottasházából eltemették kollegájukat. [1]

*

BK XXVIII 40. szám 1901. május 19.

— Barnum a rendőrségnek.

Mr. Bailey, a Barnum cirkusz igazgatója 100 koronát juttatott a csabai főszolgabíróhoz a városi rendőrség megjutalmazására, azért a kitűnő szolgálatért, melyet a Barnum-előadások napján teljesített. Sailer Elek tb. főszolgabíró osztotta szét a rendőrlegénység között a jutalmat, annak hangsúlyozásával, hogy vegyék azt elismerésül a fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített szolgálatért. Az tény, hogy egyetlen vidéki városban oly példászerű rendet nem találtak Barnumék, mint itt Csabán. A 100 koronából Valentinyi Márton alrendőr-biztos 10 kor., Zelenyánszki Pál és Dobróczki András tizedesek 6—6 kor., Darida Pál és Laczó András rendőrök, kik legjobban kitüntették magukat 5—5 korona jutalomban részesültek, a legénység többi tagjainak 4—4 korona jutott.

Forrás és elérés:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/BekesmegyeiKozlony_1901_1/?pg=133&layout=s

Az anyag a Hugaricana gyűjtemény (<https://hungaricana.hu/hu/>) kereshető adatbázisában elérhető digitalizált folyóiratból származik.

---

[1] Ezt a szomorú eseményt Watkins is megemlíti a korábbi lapszámban idézett, a turnéről szóló könyvének magyar vonatkozású részében.

---

[1] Jókay Zoltán gyűjtése nyomán

[2] http://mcteka.shp.hu/hpc/hpc_member.php?azonosito=mcteka&oldalkod=02022_forraskozlemlenyek:___barnum_and_61478_bailey_1901_0yDU

http://mcteka.shp.hu/hpc/hpc_member.php?azonosito=mcteka&oldalkod=040208_barnum_zEnS

http://mcteka.shp.hu/hpc/hpc_member.php?azonosito=mcteka&oldalkod=06010401_jokay_cs2_mbuV

[3] http://mcteka.shp.hu/hpc/hpc_member.php?azonosito=mcteka&oldalkod=070303_jokay_barnum_xkyN

megjelenik minden negyedévben